

ACC. N:R M. 12959: 1-19.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Clara Andersson, Lunnarp
Härad: Ingelstad Berättare: olika personer; se uppt. bladens
Socken: Kverrestad Berättarens yrke: bakstida!
Uppteckningsår: 1953 Född år i

Allmogens sittmöbler. s. 1-19
(Seckv. a° sid. 14-19.)

LuF 94.

ACC. N:R M. 12959:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Almogens vinnmöte:

Bänkar

Suf. 94
1

För i tiden fanns det i stugan
bänkar runt väggarna. De bestod
oftast av vinbäl och framför bänkarna
stod en stor stuvbänk. De kallades
"bakbundsbenkar" de var mer endas
enlla vinbenkar med en ganska låg
rygstol. I köket fanns även en lång
bänk fylld med taler. Den kallades
"bassbänk" När kvinnorna satt här o.
hantverksbetar var det så bekvämt att
lyfta en glösa på täcket som låg "på-
baset basen" och stilla med saken i
baset, berättar en gammal kvinna.

Och här var det också bra att ta sig en
middag. Det var i rummet för barnen
i stugan var ofta en liten kort bänk

ACC. N:R M. 12959:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.

placerad. Den kallades Tiggarbänken.
Här var nämligen tiggarnas själsskiv-
na plats när de kom för att be om en
almåsa. Den andra bänk som ut-
om var placerad nära utgången i
stugan var gärbänken. Här låg
gärsen och ruvade äggen. Bänken
var försedd med luckor som be-
stod av skjutbara upp och ner
för att släppa ut djuren då o då.
I dessa luckor fanns en luftventil
i form av en hjäla utskjut i
träet. Bänken var $1\frac{1}{2}$ a 2 m. lång
och försedd med 2 eller tre luckor.
För öfrigt var den konstruerad som
en sänkbänk, d. s. samliga med rygg-
stöd, andra utan. I stugan fanns
också en kalsugnsbänk. Den var

ACC. N:R **M.** 12959:3.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3.

så bred som våra dagars duschkar,
men kortare. Men de var fylld med
vatten och höjden låg en fem värt
tårer, en enkelt korsungängstårer
till vardags, en källstens eller kraske-
brän vid låg tidliga tinfällen och till
vårdags. Men sådan måleri var van-
lig i slutet av 1800-talet och förhållan-
den till på 1900-talet i en och samma
gammal dörr guld. Men de modernare
och för modern händerna höjdes då
(auktion och skiftet) en kapa fabriks-
mål i målaffärens i stan.

Paller:

Det fanns brudpaller, stappade och ofta
klädda med tyg och/eller broderat i kors-
styggn. De användes vid vigsel i hem-
met. Vidare fanns det vandriska som

ACC. N:R M. 12959:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

tråpallar bekräma att sätta fälsarna
på när man tänd arbetar, eller när
mos i huset gav barmt di. Det på
tar händerna mjölkpallar, en enkel
pall med tre ben som man sätter
på när man mjölkar korna. I en
och annan stuga kunde man få se
en enkel ställpall med tre ben.
Skonackarna använde alltid rådana
pallar när de satte "vid ren löst".

Långpallar är det ingen av be-
kännarna som varit talas om.

Stolar:

De stolar som förkome vid samma
tid som långbänkarna var förmodligen
med en stäl, rak stö, en ganska

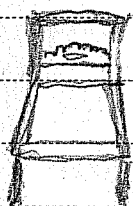
5
ACC. N:R M. 12959:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5

löst ryggstöd där två stolar
ofta var väckert utsirade med smi-
riir. Benen och kramen kring siten
gjordes ofta av al. (för att stalen
skulle bli lät). Ryggstödet var också
av al, men siten var av furu.

Stolens överdelar målades också
men oftast målades de med brun
färg.

ACC. N:R **M.** 12959:6.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6.

Små fånstolar med benvävt tyg förkläm-
men därmed kan uppställa. Inne högt
talar och stolar där en moderell ut-
gjorde förvaringsrum. Därmed fanns
samma bänkar med lock och även en förva-
ringsrum. Den sådana förvaringsmöbel
som samtidigt utgjorde sittmöbel
var den anordning skildskiptet ofta för-
kommande s.k. "puffen". Den utgjor-
des av en låda cirka 1½ m. lång,
klädd med tyg, en löstlagd lock
stoppad med tygklän. Stolar som även
hjäntgjordes som bord kan jag inte
högt talar och där i saken.

Det kunde som först blev märkt
med stolar var kammande, gäddas s.k.
fjennur. Små stolar hade sin plats
i saken. Det i de gäddas där en del

fanns, fanns nästan alltid även
en guldstat. Den var försedd med
länga o.k. "gälgar". Den var antingen
svartlackerad med en mycket släp-
mativ i olika färger, eller målad i
släp. Guldstaten med spiraljärn
kom i bruk omkring år 1910. De
ansågs då för nämligen än de vackra
gamla bronsiga guldstatarna. De köp-
tes i mabelfärma.

Barnstolar:

Det fanns två slags barnstolar.
Den ena sorten kallades "gunga". Den
var mestadels ribbor uppstängd i taket.
Den hade en liten rak ois: "Byggstörst"
gick i form av en ganska bred ram
runt kils staten, och framdelen kunde
hållas på och av. När den barnet stå-

ACC. N:R M. 12959:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

8.

digt och säkert. Den andra sorten
 kallades "gäggvogn" den hade fyra
 ben förred med hjul. I siten
 fanns en runt tal så stort att
 barnet fick plats där när det stod
 på golvet. Den s.k. siten fick utgå
 stöd för barnet, den var knut för
 stolen framför den och på den där
 sålde lära den att gå. Från den tiden
 av siten var förred med hjul
 och någon slags kassan ordning så
 att den kunde fällas upp när man
 ställde det barnet. Den var så pass
 bred (från ramen) att den också
 kunde gå ut för den bred för den
 lilla. Den och annan sådan gäggvogn
 var så konstruerad att den även gäst-
 gjorde den stol när barnet var till

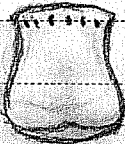
ACC. N:R M. 12959:9.

Lands med äldre.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

9.

Ämning och skiftet gjorde jämna
staken sitt intåg. Och den ansågs då
mycket finare än de lummiga
stolarna. Den blev verkad på möbel-
fabriken i "Färinges gård". De var
av björk med ⁵^{stolarna} 6 ^{stolarna} stolar i ryggen.
De var i allmänhet färgade och fick
på sig så en gul färgton.

Stolarnas sits var i rund form.

De stappades och kläddes stolarna kom-
mer i bruk omkring år 1908.

Länstaken var dock en gammal stolsstyp.

ACC. N:R M. 12959:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

10.

Han hade stappad och tygklädd sitt
 medan ryggstol och armstol var en
 trä. Genomgående 1910 kom en annan
 stol i bruk nämligen munkstolen,
 som hade en triangelformad ^{ryggstol} ~~ryggstol~~
 och tre ben. Ryggstölet var ^{ryggstol} ~~ryggstol~~
 triangelformat med raka armstol
 och hade några slags smidare som
 förmide den "glänsande" smidare.
 Allt hämtade, förresten, gjorde såda-
 na stolar. Han var egentligen byggnads-
 smidare, men på västmanstaden verkade han
 mästare, verkstads. sm. sm. Smidarena på
 munkstolarna gjorde man med en ^{par} ~~par~~
 verktyg som kallades getfod o. kolbjärn.
 De var mycket rikt utsmidade.

Föreverkning:

I åren före hundraårsdag såg jag
möblerna efter i byggen av möjan om-
kast. Men det var oväntat en försäring sig
enbart på omkärnt. Sättor hade ena
färd verkarna ofta en smärre bruk vid sidan
av, som tustrarna fick stå. Smärre
gick ut till borden och omkärnt möb-
ler. Den s.k. "luggar" fanns mer eller
på färdarna d. v. s. en kyrkbänk och di-
verse omkärnt verktyg. Borden gjordes af-
ta till med möbelomkärnt. I st-
ället för dandier fanns en gammal mö-
belmålare som hette Karl Moller. Han
försörjde sig med en god möbel och
hade också en liten lantbruk. Det berättas
om honom att han höjde verkens ar-
bete först på torsdagar. Han var näm-

ACC. N:R M. 12959:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

12.

ligen mycket begiven på sprit. På söndagskvällen började festligheterna och fortsatte på söndagen. Måndagen blev bar- och liggdag. Tisdagen skulle festligheterna "spetsas av" med en "liten jammare", onsdagen blev en riktigt rekreationsdag och på torsdagen kunde arbetet börja. När Kruunestads godkämpsläroförening på bildades i slutet på 1800-talet blev Karl Näscher en trogen och osviklig medlem och kunde arbeta som anförare.

En annan hyonimeter var Skilleby som bodde på gränsen mellan Kruunestad o. Rönneby. Han gjorde även slag och mjöl, särskilt brynare.

På nr. 5 i Kruunestad bodde en snickare Villasson. Han var av de stolar som ritat av han kan tillverkat.

ACC. N:R M. 12959:13,

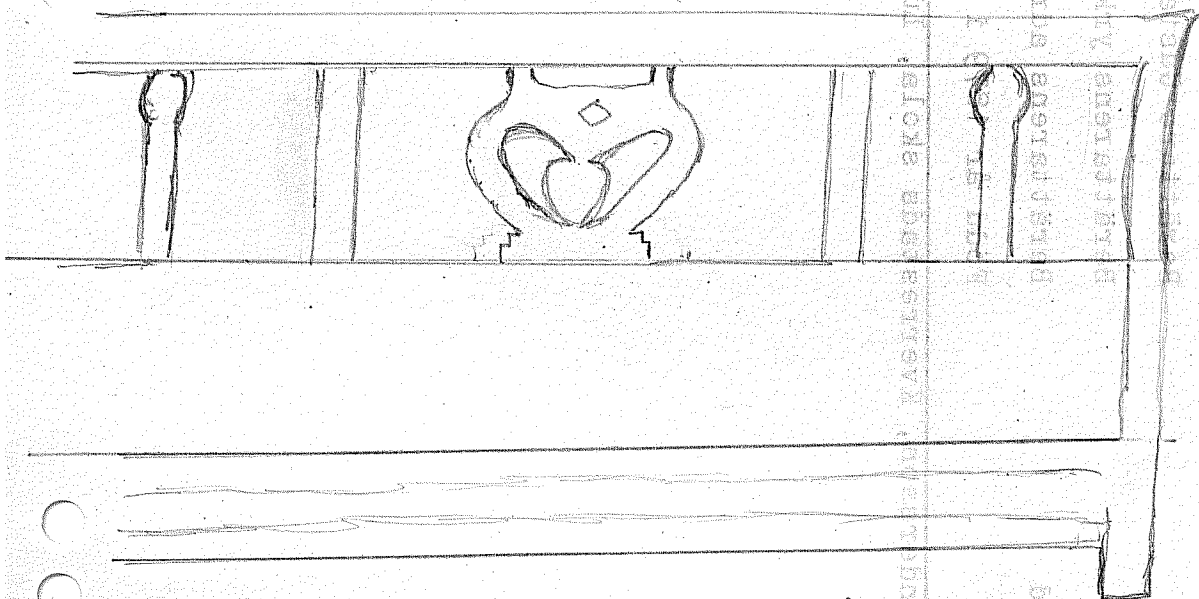
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

13

J Lennars boode en smideer och lantbr
samt hette Skoldkvist. Han har bl. a.
gjort en säg som Krustads hembyggs-
sälls fått och som nu står i Kristens
gamla gård i Krustads by. Det är
en utdragssäg med raderad omdrätt.

Jag har inte funnit någon gammal
målning som är signerad. Men en
mycket rader teckning finns i min
släkt. På ett litet stycke står
skulpterat följande vers: "Kom min
vän och sä till mig, tag ett goda
ett gott hon dig björk." "Ja,
jag tackar dig som björk."
Björkens vers står namnet Nels
Jönsson, 1825.

M. 12959:14.

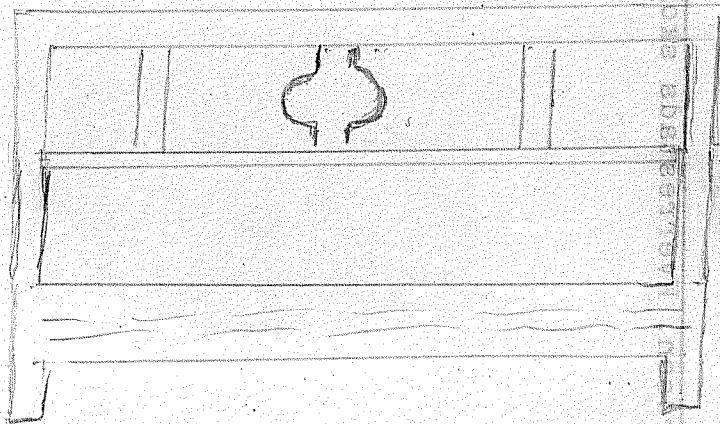

Detaljer av långbänk från Råttvads
gård i Kvernstad liuvrked av f.d.
ägaren gamle Nils Olsson.

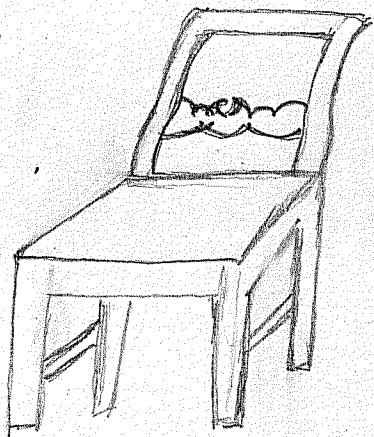
FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M. 12959:15.

Kort bänk, som även utgjorde
förvaringsplats för klädesplagg. (lästas-
bart lock) Den har möjligen
även varit en s.k. tiggarbänk.
Inan Åte vads gård. Krumstätt

Enamnat
 stol från Kruustad
 gjord av smidare
 • Villersson

Ryggstol
 från Kruustad

M. 12959:16,

FOLKLIVSARKIVET
 Institutionen för folklivsforsk-
 ning vid Lunds universitet

Landskap Skåne

Härad Ingelstad

Socken Kverrestad

Uppteckningsår 1953

Upptecknare: Clara Andersson

Kverrestads skola, Lunnarp

N. 12959:17.

Berätt.

Gustav Malmström

yrke

f. d. lärare vid folkskolan i Kverrestad

adress

Kverrestad, Lunnarp

Född år 1879 i Kverrestad

Stat. sam. Liv-
förs. folkskoll. o.
Lundb. N. Holm
Engvidskru.
Kverrestad.
vit mål. Malg.
pår 1800-tal.
senare del.

Landskap Skåne

Härad Ingelstad

Socken Kverrestad

Uppteckningsår 1953

Uppteckhare: Clara Andersson, Kverrestads skola, Lunnarp

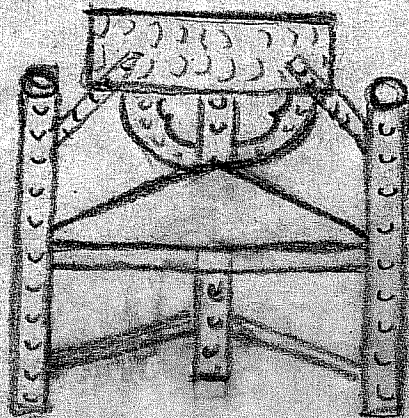
Berätt. Gustav Malmström

yrke f.d. lantbrukare

adress: Kverrestad, Lunnarp

Född år 1879 i Kverrestad

FOLKLIVSAKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Skänkstol från
början av 1900-talet
tillverkad av Bonshamn,
Ulle Mörtensson, Kverrestad.

M. 12959 : 18.

Landskap Skåne

Härad Ingelstad

Socken Kverrestad

Uppteckningsår: 1953

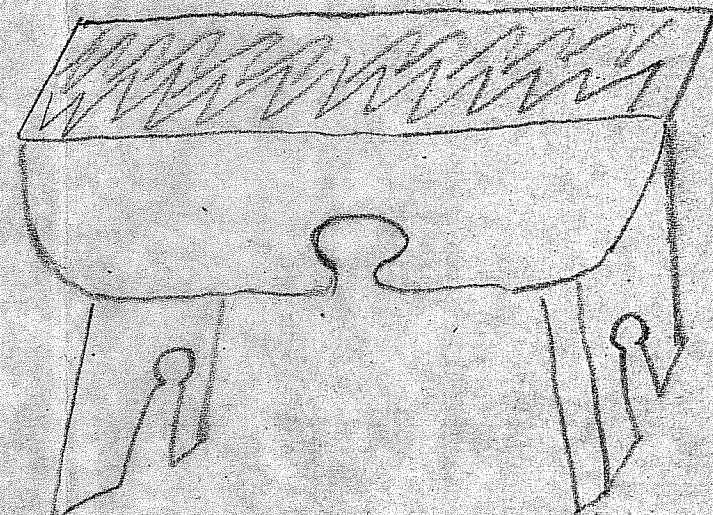
Upptecknare: Clara Andersson, Kverrestads skola, Lunnarp

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Berätt. Gustav Malmström
yrke f.d.lantbrukare
adress: Kverrestad, Lunnarp
Född år 1879 i Kverrestad

M. 12959:19.

Gall klädd med brun väst
tyg i blist mönster, ostoppad.
Möjligen 2 av den nogare gån
ljäst gjord som enklare byxor.
(Från Lunnarps församling)